

LAUSUNTO
6.3.2013

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto lausuu kunnioittavasti valtiovarainministeriölle seuraavaa:

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto kiittää valtiovarainministeriötä mahdollisuudesta lausua mielipiteensä kuntarakennelain luonnoksesta.

Yleistä

Keskeisenä huolenaiheena Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto kokee kuntalaisten kuulemis- ja osallistumismahdollisuudet kunnissa. Tällä hetkellä lainsäädännön takaamat mahdollisuudet tulla kuulluksi ovat kohtuullisella tasolla, mutta käytännön toteutus kunnissa on jäänyt heikoksi.

Nuorten ja erityisesti nuorisovaltuustojen näkökulmasta käsin on ensiarvoisen tärkeää huomioida heidän asemansa kuntarakenteen muutoksessa. Hyvät rakenteelliset käytänteet, kuten nuorisovaltuustot päätöksentekoelementteinä kunnissa, tulee viedä vakiintuneiksi käytänteiksi uusiin, tuleviin kuntiin.

Kunnan nuoret ovat niitä, joihin tuleva kuntarakenteen muutos tulee vaikuttamaan kaikista eniten.

Kunnan autonomia

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto näkee tärkeänä, että kuntajaon kehittämisen tavoitteet kohdistuvat ensisijaisesti kunnan asukkaiden itsehallinnon edellytysten vahvistamiseen. Pyrkimyksenä ja tahtotilana tulee olla palveluiden järjestämisvelvollisuus jatkossakin, mutta kuntalakia ja muuta lainsäädäntöä muutettaessa tulee kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, mikä palveluiden järjestämisvelvollisuus kunnille jätetään.

Jatkossakin kunnat tulee nähdä autonomisina yksikköinä, mutta tarvittaessa valtiovallan tulee käyttää harkintavaltaansa ns. kriisikuntien osalta, jotta palveluiden yhdenvertaisuus voidaan turvata maanlaajuisesti.

Kuntarakenneuudistuksen tavoitteet

Liitto kokee positiivisena kuntarakenneuudistuksen tavoitteen kuntalaisten yhdenvertaisten palveluiden saatavuudesta. Lähidemokratian kannalta on oleellista, että päätösvalta kunnan järjestämissä palveluissa säilyy kunnalla. Näin kuntalaiset voivat vaikuttaa palveluihin ilman, että päätösvalta on siirretty ylikunnallisille toimielimille.

LAUSUNTO
6.3.2013

Erityisen hyvää on määräaikainen asetus kuntien selvitysvelvollisuudesta. Kuntalaisten perusoikeutena tulisi olla tiedot kuntajaon uudistuksen vaikutuksesta heidän arkipäivän elämäänsä. Näin ollen päätöksenteko voidaan rakentaa faktojen eikä pelkkien tunneperäisten perusteluiden varaan.

Kuitenkin liitto pitää suurena huolenaiheena kuntajaon uudistuksessa sitä, miten kuntalaiset voidaan aidosti huomioida kuntajakoa muutettaessa. Näennäisvaikuttamisesta ei ole hyötyä kuntapäätäjille kuin kuntalaisillekaan.

Kaksikielisyys

Liitto kokee tärkeänä, että kaksikielisyyden osalta tehdään selkeät määritelmät, joiden mukaan kuntaliitoksia suunniteltaessa toimitaan. On ensiarvoisen tärkeää huolehtia kuntalaisten perustuslaillisista oikeuksista palveluiden saatavuuteen omalla äidinkielellään.

Tämä sama pätee lisäksi nuoriin kohdistuvissa palveluissa sekä heidän vaikuttamismahdollisuuksissaan. Mikäli kunta on kaksikielinen, on ehdottoman tärkeää, että nuorisovaltuuston kannalta tärkeät asiat kuten asiakirjojen kaksikielisyys huomioidaan ja siihen varataan riittävät resurssit.

Lopuksi

Erityisenä huomionosoituksena liitto kiittää laissa olevaa erityismainintaa siitä, että yhdistymissopimuksissa on oltava seuraava maininta: *”asukkaiden vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksien sekä lähidemokratian toteuttamisen keinoista uudessa kunnassa;”* Tällä tavoin ministeriö osoittaa ansiokkaasti sen, kuinka tärkeänä koetaan demokratia osana kuntarakennemuutosta.

Suomessa on kuitenkin ollut myös erittäin positiivisia kokemuksia siitä, että yhdistyssopimuksissa olisi maininta myös nuorisovaltuuston perustamisesta kuntaan. Tässä tulisi pohtia entistä tehokkaampaa valtionohjausta, koska kokemukset ovat osoittaneet, että kuuleminen ja kuntalaisten osallisuus ovat myös hyvin helposti unohdettavissa näitä uudistuksia tehtäessä.

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto – Nuva ry.
Helsingissä 6.3.2013

Santeri Lohi
puheenjohtaja

Paula Pöllänen
pääsihteeri